

V É G Z É S

A bíróság Magyarország Alaptörvénye 24. cikk (2) bekezdés b) pontja, a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 34. § b) pontja alapján alkalmazandó, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 131. §, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 25. § (1) bekezdése alapján egyedi normakontroll eljárást kezdeményez az Alkotmánybíróságnál.

A bíróság indítványozza egyes közigazgatási tárgyú törvények módosításáról, valamint ingyenes vagyonjuttatásról szóló 2020. évi XXX. törvény 33. § (5) bekezdésével hatályba léptetett, az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvény 2020. május 29. napjától hatályos 3. § x) pontja, a 69/B. § (1) bekezdés b) pont be) alpontjában foglalt "születési" kitétel és a 69/B. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését a kihirdetés napjára visszamenőleges hatállyal. Kezdeményezi továbbá, hogy az Alkotmánybíróság – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 45. § (2) és (4) bekezdései alapján – mondja ki, hogy az alaptörvény-ellenes jogszabályi rendelkezések nem alkalmazhatók jelen ügyben és valamennyi, bíróságon folyamatban lévő egyedi ügyben.

A bíróság egyidejűleg a peres eljárást az alkotmánybírósági eljárás befejezéséig felfüggeszti.

A végzés ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

I. Tényállás

- [1] A transznemű felperes 2021. január 13. napján nemének és nevének anyakönyvi megváltoztatását kérte az alperesnél. A kérelméhez pszichiátriai, pszichológusi és nőgyógyászati szakvéleményeket is csatolt.
- [2] Az alperes 2021. január 19. napján kelt, BP/D/50-2/2021 számú határozatával a kérelmet elutasította. Indokolásában megállapította, hogy a csatolt egészségügyi dokumentáció alátámasztja a felperes transzneműségét, azonban az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvénynek (a továbbiakban: At.) az egyes közigazgatási tárgyú törvények módosításáról, valamint ingyenes vagyonjuttatásról szóló 2020. évi XXX. törvénnyel (a továbbiakban:

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: III/02647-0/2021	
Érkezett: 2021 JÚN 25.	
Példány: /	Kezelőiroda:
Melléklet: 5 db.	<i>[Handwritten signature]</i>

Módtv.) 2020. május 29. napján hatályba lépett módosítása folytán az At. 69/B. § (3) bekezdése szerint nem változtatható meg a születési nem. Kifejtette, hogy a kifejezett tiltó szabályozás következtében nincs mód a nemváltoztatás anyakönyvi bejegyzésére. A névváltoztatási kérelmet az At. 44. § (3) bekezdése és 49. § (1) bekezdése alapján utasította el, mert a választott utónevek nem feleltek meg a felperes születési nemének.

- [3] A felperes az alperes határozata ellen benyújtott keresetében indítványozta az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését az At. 3. § x) pontja, 69/B. § (1) bekezdés b) pont be) alpontja és (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása érdekében. Az érvényesíteni kívánt jog körében hivatkozott az Alaptörvény II. cikkére és a VI. cikk (1) bekezdésére. Állította, hogy a határozat sérti az emberi méltóságához szorosan kötődő, önazonosságát kifejező névviseléshez fűződő elidegeníthetetlen jogát és a megkülönböztetéstől mentes élethez való jogát. Az iratai olyan nemet és nevet tartalmaznak az iratai a kérelmének elutasítása miatt, amelyekkel nem azonosul és nincsenek összhangban a megjelenésével sem. Álláspontjának alátámasztására idézte az Alkotmánybíróság 58/2001. (XII. 7.), 154/2008. (XII. 17.) és 6/2018. (VI. 27.) AB határozatait, valamint az alapvető jogok biztosának AJB-883/2016. és AJB-294/2018. jelentéseit. Hivatkozott továbbá az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjogára, amely alapján a transznemű személyeknek joguk van nemük és nevük anyakönyvben és valamennyi iratukban történő megváltoztatására. Ezenkívül kifejtette, hogy számos európai és nemzetközi emberi jogi ajánlás hívja fel a figyelmet a nem jogi elismerésére vonatkozó jog fontosságára. E körben az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának CM/Rec(2010)5. sz. ajánlását, az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének 2048/2015 sz. határozatát és az Európa Tanács Emberi Jogi Biztosának "Discrimination on grounds of sexual orientation and gender identity in Europe" című jelentését idézte. Mindezek alapján állította, hogy a nem jogi elismerésének biztosítása ma már megkérdőjelezhetetlen nemzetközi emberi jogi standardnak minősül, a tagállami mozgástér csupán az elismerésre vonatkozó eljárások részleteinek kidolgozására terjed ki, maga az elismeréshez való jog nem vonható el. Kitért a jogállamiság részét képező jogbiztonság követelményére is, e vonatkozásban a 9/1992. (I. 30.) és 3047/2017 (III. 20.) AB határozatokra hivatkozott, és állította, a hormonterápia megkezdése és a szakvélemények beszerzése olyan egzisztenciális súlyú döntés, amely okán a jogszabály-módosítás a fenti AB határozatok alapján a jogbiztonság részét képező bizalomvédelem követelményének sérelmével járt.

Mindezek mellett álláspontja szerint a kifogásolt jogszabályhelyek mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet is keletkeztetnek, mert következtükben a transznemű és interszex emberek nemének és nevének megváltoztatására irányuló eljárás nincs megfelelően szabályozva. Végül kiemelte az Alkotmánybíróság 11/2021. (IV. 7.) AB határozatához fűzött párhuzamos indokolásokban foglaltakat, amelyekből kitűnően az alkotmánybírák szükségesnek tartották volna a nem jogi elismerését lehetetlenné tevő jogi szabályozást teljes egészében vizsgálni.

- [4] Az alperes az indítvány teljesítését nem ellenezte.
- [5] A felperes a perben 2021. május 26. napján tartott tárgyaláson személyesen tett nyilatkozatában ismertette azokat a nehézségeket, emberi méltóságát sértő szituációkat, amelyekkel az identitása miatti helyzetében a mindennapi életében rendszeresen szembesül, valamint előadta, hogy a nemi átalakítására irányuló kezelést már megkezdte.

II. Alkalmazandó jog

- [6] Az Alaptörvény II. cikke kimondja, hogy "Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem

illeti meg.”

- [7] Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerint *“Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.”*
- [8] Az At. 3. § x) pontja alapján *“születési nem: az elsődleges nemi jelleg, illetve kromoszóma alapján meghatározott biológiai nem.”*
- [9] Az At. 69/B. §-a alapján *“(1) A személyazonosító adatok nyilvántartása tartalmazza
b) az érintett
be) születési nemét,
(...)
(3) Az (1) bekezdés b) pont be) alpontjában meghatározott adat nem változtatható meg.
(...)”*

III. Az indítvány jogi indokolása

- [10] A bíróság a Módtv. 33. §-ával hatályba léptetett At. 3. § x) pontjával, 69/B. § (1) bekezdés b) pont be) alpontjával és (3) bekezdésével összefüggésben látta szükségesnek az egyedi normakontroll eljárás kezdeményezését, mert a kifogásolt jogszabályhelyek kapcsán felmerül az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltóság és az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében foglalt magánélet tiszteletben tartásához fűződő jog sérelme.
- [11] A felperes transznemű, nem azonosul a születésekor bejegyzett nemével, amelyet a kérelméhez csatolt pszichológiai és pszichiáteri szakvélemények – az alperes által is elismerten – alátámasztanak. A Módtv-el bevezetett szabályozási környezetben a felperesnek nincs módja arra, hogy olyan nemmel és névvel szerepeljen a hivatalos nyilvántartásban, amely összhangban van a nemi identitásával és azzal, ahogyan magát a külvilág előtt azonosítani kívánja.
- [12] A jogalkotó a Módtv. 33. §-a folytán hatályba lépett három At. módosítással szüntette meg a nem- és névváltoztatást 2020. május 29-i hatállyal. Egyrészt a korábbi “nem” helyett a “születési nem” fogalmat vezette be személyazonosító adatként (At. 69/B. § (1) bekezdés b) pont be) alpont), másrészt arról rendelkezett, hogy a születési nem fogalma a biológiai (a kromoszómák és az elsődleges nemi jelleg alapján meghatározott) nemmel azonos (At. 3. § x)), harmadrészt deklarálta, hogy a *születési nem* nem változtatható meg (At. 69/B. § (3) bekezdés). A névváltoztatás az At. 44. § (3) bekezdésének és 49. § (1) bekezdésének változatlan rendelkezései folytán a születési nemhez illeszkedő utónév-választás következtében vált lehetetlenné a transznemű felperes számára.
- [13] A Módtv-hez fűzött előterjesztői indokolásból kitűnik, hogy a módosítás alapja az a törvényalkotói álláspont, miszerint a nem meghatározása biológiai alapokon nyugszik. A jogalkotó innentől a nem fogalmát a biológiai nemmel kívánja azonosítani, és a születéskor megállapított biológiai nemet tekinti releváns személyi adatnak. A jelenlegi szabályozás nem terjed ki a transzneműsége, és a születéskor megállapított nem és a nemhez illeszkedő név viselésére kötelezi a transznemű személyeket. Azonban a transzneműek azon joga, hogy az állam őket az identitásuk és nem a biológiai nemük szerint ismerje el, az Alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) által kimunkált - a következőkben részletezett - esetjog szerint nem vonható el alapjogsérelem nélkül.

- [14] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény II. cikke szerinti emberi méltóság az “általános személyiségi jog” egyik megfogalmazása. “Anyajog”, azaz olyan szubszidiárius alapjog, amelyet mind az Alkotmánybíróság, mind a bíróságok minden esetben felhívhatnak az egyén autonómiájának védelmére (8/1990. (IV. 23.) AB határozat). Tartalmi eleme az önazonossághoz, a személyiség integritásához való jog és az önrendelkezési jog (57/1991. (XI. 8.) AB határozat). Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá, hogy a nemüket megváltoztató transzszexuálisok esetében a névváltoztatáshoz való jog alapvető emberi jog (58/2001. (XII. 7.) AB határozat). Rámutatott arra, hogy “a nemváltoztatással összefüggő névváltoztatás (...) alapja az „EMBER” önazonossága és az egyenlő emberi méltóság sérthetlensége”, valamint “a névváltoztatás egyik speciális esete a nemváltoztatással összefüggő névváltoztatás, minthogy az a személy identitásának alapvető meghatározója, saját névhez való jogként a névjog korlátozhatatlan tartományába tartozik” (6/2018. (VI. 27.) AB határozat [47] bekezdés). Azt is kimondta, hogy a jogvédelem keretében az államnak kötelessége olyan szabályozást kialakítani, amely “tudomásul veszi a nem megváltoztatását, és diszkriminációmentesen biztosítja az ebből keletkező névváltoztatás nyilvántartás(ok)ban való átvezetését” (6/2018. (VI. 27.) AB határozat [48] bekezdés). Ez a tudomásulvétel a névváltoztatás körében az államtól elsősorban regisztratív szerepet vár el (27/2015. (VII. 21.) AB határozat).
- [15] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében foglalt magánélet tiszteletben tartásához való jog kapcsán kimondta, hogy ez azt kívánja meg, hogy “az állam ne avatkozzon az egyén intim szférájába” (11/2014. (IV. 4.) AB határozat), és ez az alapjog a szükségességi-arányossági teszt alapján korlátozható. Kifejtette továbbá, hogy a magánszféra védelme nem szűkül le a belső- vagy intimszférára, hanem “kiterjed a tágabb értelemben vett magánszférára, illetve arra a térbeli szférára is, amelyben a magán- és családi élet kibontakozik” (32/2013. (XI. 22.) AB határozat).
- [16] Az EJEB az Egyezmény 8. cikke szerinti magánélethez való jog kapcsán foglalkozott a transzneműek jogaiival. Kimondta, hogy létezik egy európai és nemzetközi konszenzus, amely támogatja a transzneműek választott nemének jogi elismerését (*Christine Goodwin kontra Egyesült Királyság*, 28957/95). Az állam pozitív kötelezettsége, hogy hatékony és hozzáférhető eljárást vezessen be, világosan meghatározott feltételekkel, amely biztosítja a nem nyilvántartásokban való megváltoztatását (*X. kontra Macedonia*, 29683/16). Megállapította továbbá, hogy az állam korlátozott mérlegelési mozgástérrel rendelkezik a magánélet legbensőségesebb aspektusát érintő olyan kérdésben, mint az egyén szexuális identitása (*Schlumpf kontra Svájc*, 29002/06). Ebbe a mozgástérbe az sem fér bele, hogy az állam nemátalakító kezeléshez kösse a nemváltás jogi elismerését (*A.P., Garçon és Nicot kontra Franciaország*, 79885/12, 52471/13, 52596/13). Az EJEB gyakorlatában tehát a transznemű személyek nem- és névváltoztatásának biztosítása alapjogi evidencia.
- [17] Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság és az EJEB gyakorlata alapján a transzneműeknek az emberi méltóságból és a magánéletük tiszteletben tartásából fakadó joguk van az önmeghatározásuk szerinti identitásnak megfelelő nem és név állam általi elismeréséhez, az ezzel ellentétes szabályozás felveti az Alaptörvénybe ütközés lehetőségét. Ezért a bíróság megítélése szerint szükséges a kifogásolt jogszabályhelyek egyedi normakontroll eljárásban való vizsgálata.

- [18] Amennyiben az Alkotmánybíróság a bíróság indítványának helyt adna, az azt eredményezné, hogy a jelen perben a Módtv. által bevezetett módosítások előtti szabályok szerint kellene elbírálni az alperesi határozat jogszerűségét.
- [19] A jogbiztonság, a jelen ügy felperese, valamint bármely más bíróság előtt folyamatban lévő ugyanilyen tárgyú ügy felperese érdekének sérelmével járna a közigazgatási határozat jogszerűségének az Alkotmánybíróság által – esetlegesen – alaptörvény-ellenes jogszabály figyelembevételével való elbírálása. Ezért a bíróság indokoltan látta annak kezdeményezését, az Alkotmánybíróság mondja ki, az alaptörvény-ellenes jogszabályi rendelkezések nem alkalmazhatók jelen ügyben egyúttal valamennyi, bíróságon folyamatban lévő egyedi ügyben sem.
- [20] Mindezek alapján a bíróság a Kp. 32. § alapján alkalmazandó, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 126. § (1) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határozott.
- [21] A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Kp. 32. § alapján alkalmazandó Pp. 128. § (5) bekezdése zárja ki.

Budapest, 2021. június 16.

dr. Lakatos-Csondor Katalin s. k.
bíró

A kiadmány hitelűnk

